

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

**Навчально-науковий інститут цивільного захисту
Кафедра соціальних і гуманітарних дисциплін**

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Завідувач кафедри соціальних
і гуманітарних дисциплін**

_____ Тетяна ЧУБІНА
« _____ » _____ 2025 р.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

**щодо написання контрольних робіт з навчальної дисципліни «Філософія» для
здобувачів заочної форми навчання**

за освітньо-професійними програмами Пожежна безпека, Цивільний захист

Галузь знань К Безпека та оборона

Спеціальність К8 Пожежна безпека, К10 Цивільна безпека

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

**Розглянуто та ухвалено засіданням кафедри
соціальних і гуманітарних дисциплін**

Протокол № 1 від « 25 » серпня 2025 р.

Черкаси – 2025 рік

Юрченко Л.І., Харламов М.І. Методичні рекомендації щодо написання контрольних робіт з навчальної дисципліни «Філософія» для здобувачів заочної форми навчання з дисципліни «Філософія» циклу загальної обов'язкової підготовки для здобувачів вищої освіти за першим (бакалаврським) рівнем у галузі знань К «Безпека та оборона» спеціальності К8 «Пожежна безпека» за освітньо-професійною програмою «Пожежна безпека», у галузі знань К «Безпека та оборона» спеціальності К10 «Цивільна безпека» за освітньо-професійною програмою «Цивільний захист» / Л.І. Юрченко, М.І. Харламов. Черкаси: НУЦЗ України, 2025. 17 с.

Загальні вимоги та рекомендації

Контрольна робота з соціальних і гуманітарних дисциплін являє собою навчальний документ, що виконує подвійне завдання, а саме: по-перше, дає змогу надолужити нестачу педагогічного спілкування, яка, звісно, відрізняє заочну форму навчання загалом; і, по-друге, має зафіксувати отримані в ході самостійного опрацювання матеріалу знання здобувача вищої освіти. Отже, виконання такої роботи і її викладення для надання на кафедру перевіряючому викладачеві повинні виходити з критеріїв системності та чіткого оформлення текстового масиву, який робота містить і який таким чи інакшим чином обробляється перед тим, як вона приймає вигляд нормативно відповідного тексту. Системність у роботі означає наявність плану, що передує текстові та відображає його структурні розділи і підрозділи; а це вимагає окремої уваги здобувача вищої освіти до узагальнення й структурування теоретичного матеріалу. Зазвичай контрольна робота має реферативну форму, тобто передбачає опрацювання доволі значного обсягу літератури з питань, що вивчаються. Така форма сама по собі не є новою або незнайомою для здобувачів вищої освіти. Ще навчаючись у школі, всі абсолютно тією чи іншою мірою опановують написання творів з літератури, техніка яких полягає в пошуку й систематизації, за посередництвом плану, основного змісту аналізованого явища або питання. Відмінність у тому, що, по-перше, в контрольній роботі від здобувача вищої освіти вимагається подавати цей зміст стисло, лаконічно, позаяк в умовах кредитно-модульної системи організації навчального процесу

замість одного у роботі має бути розглянуто три питання, - друге ж, і головне, реферативний виклад матеріалу має під собою, як основу вільного ним володіння, значну аналітичну працю, – не лише відбір та огляд літератури, але й вивчення й узагальнення ідей і фактів, про які йдеться. Отже, необхідним є попереднє ознайомлення з термінами, які здобувачу вищої освіти зустрічаються при читанні спеціальної літератури, перш ніж приступати до написання самої роботи; а також опрацювання навчальних книг за даними, як контрольного завдання, темами й питаннями. Така необхідність постає з огляду передусім на вимогу оформляти й викладати матеріал таким чином, коли ним більш-менш вільно оволодів той, хто навчається, а не навпаки, коли матеріал «володіє» нами, тобто диктує послідовність викладу. Далі, означена необхідність має свій «практичний» бік. Розуміння тексту або історичного, філософського джерела, з яким працюємо, дає можливість здобувачу вищої освіти під час заліку чи іспиту давати осмислені відповіді на питання (а ці питання зазвичай бувають поставлені тоді, коли викладач вважає за доцільне переконатись у розумінні будь-якого теоретичного матеріалу відповідної дисципліни здобувачем); тож і підвищити свій бальний результат.

Особливою мірою це стосується навчальної дисципліни «Філософія», де ми маємо справу не тільки і не стільки з фактами, скільки з ідеями та категоріями, які становлять сенс текстів філософської культури. Відтак, від виконавця роботи вимагається, крім уміння впорядкувати основні мотиви тексту й тематизовані ним предметності, головним чином здатність розуміти й реферувати складні теоретичні положення, викладки, дискурсивні фрагменти. Тобто треба вміти виділяти головне в матеріалі і, – оскільки робота реферативна, – прописувати знайдені в ньому ключові ідеї та висновки в заключній частині роботи, якщо вони мають загальний характер і не витікають конкретно з часткових ідей та тверджень; а отже, вибудовувати відповідь на контрольне питання по типу невеликого теоретичного екскурсу.

Ретельна робота над змістом тексту, безумовно, позначиться ззовні на оформленні роботи, передусім за посередництвом чіткого плану по кожному з розглянутих питань. План може бути простим або складним, – що є більш коректним з огляду на узагальнюючий нахил самої роботи з реферування. Простий

план допускається при зовсім невеликому обсязі питання або його елементарному характері (розкрити поняття, навести й інтерпретувати факти культури, дати історичне посилання тощо). Оптимальним є формулювання самостійних умовиводів із зреферованого матеріалу й їх послідовний виклад. Простою «технологією» накопичення тез, які могли б відіграти роль висновків у контрольній роботі є виокремлення ідей з тексту, який читається, їх цитування й конспектування.

Тож варто приділити особливої уваги грамотному наведенню цитат. У сучасних друкованих працях, зокрема реферативного характеру, прийнятим є давати посилання на цитовані джерела або переліки джерел, які стосуються певного питання і наводяться у роботі як дотичні до нього, у квадратних дужках, тоді у разі наведення сторінки, на якій цитата розташована в книзі, номер самої книги у списку використаної літератури наприкінці роботи має бути відділений від номеру сторінки крапкою з комою. Якщо номер джерела подається у круглих дужках, номер сторінки пишеться після коми з літерою «с» – «сторінка» – і крапкою після неї. Список використаної літератури має бути в роботі обов'язково, загальний або після відповіді на кожне питання, – у разі, коли література, дібрана для їх розгляду, цілком різна. Вартим уваги є оформлення списку, який повинен бути поданий в алфавітному порядку із зазначенням вихідних даних літературних джерел за правилами бібліографії (ці дані обов'язкові для виходу в світ будь-якої книги і містяться на титульному листі та на останніх сторінках, звідки їх і треба переписати). Слід також пам'ятати, що в ході заліку чи іспиту вельми вірогідними є питання з тлумачення цитат або інших, нерідко наведених у роботах, висловів мислителів, діячів культури, політиків.

Таким чином, після отримання контрольного завдання здобувач вищої освіти повинен знайти рекомендовану викладачем літературу з питань, поставлених у ньому, прочитати її, виписати спеціальні терміни, особливо нові, та знайти значення кожного з них, скласти план кожного питання на основі ідей та положень, які складають основний зміст відповідей на ці питання, і послідовно викласти ці відповіді, а потім надати список книг та інших джерел, що були опрацьовані.

1. Вимоги до написання контрольної роботи з дисципліни «Філософія»

Філософія – навчальна дисципліна, мета якої: формування в майбутнього фахівця світоглядної культури, чітких знань щодо сутності філософії, її структури, усвідомлення об'єктивної й суб'єктивної реальності, розкриття основного змісту пізнавальної діяльності, оволодіння системою філософських категорій, типологією філософських систем, розуміння філософського вчення про розвиток і законів діалектики, практичного способу людського буття в природному та соціальному культурному просторі, визначення мети і цінності людської життєдіяльності в суспільстві, характеристика людського буття в соціальному культурному просторі. Філософія має допомогти здобувачам вищої освіти розвинути світогляд, систематизувати власні знання і переконання, долучитися до культурної скарбниці людства. Крім того, вона дає методологію вивчення інших дисциплін.

Таким чином, навчальний курс «Філософія» спрямований на створення теоретичного підґрунтя для світоглядної орієнтації здобувачів вищої освіти. Таким чином, контрольна робота з дисципліни «Філософія» має сполучати в собі огляд фундаментальних і водночас дискусійних філософських ідей за напрямком, характеристика якого в роботі передбачається; і строгість понять змістового тезаурусу, що стали матеріалом категоріального осмислення для філософії.

Тематика контрольних робіт побудована на основі єдності історичного та логічного принципів філософського та наукового пізнання. При розкритті кожного з питань необхідно мати на увазі історичний контекст та місце явищ філософської думки в її історії та в культурі взагалі. Обдумуючи свої відповіді, здобувач вищої освіти має зосередити увагу на значенні та специфіці цього явища, а також пов'язати їх із сучасністю.

Філософська проблематика вивчається у навчальному курсі «Філософія» на рівні ознайомлення, розгляду й аналізу магістральних процесів і визначних явищ правової культури людства. Проте, неприпустимим є зведення роботи до переказу основних філософських думок і певних положень без їх осмислення, без

висловлювання й обґрунтування власної аналітичної думки. Звісно, вона навряд чи може бути по-справжньому оригінальною, але її формулювання є однією з передумов створення свідомої позиції здобувача вищої освіти в соціально-правових питаннях, становлення його громадянської свідомості. Отже, всі положення і концепти філософської думки, що наводяться в роботі, мають бути коментовані та систематизовані.

З огляду на специфіку дисципліни, особливого значення набуває коло понять, що їх здобувач вищої освіти освоює та наводить у роботі. Кожне з них, з одного боку, має цілком конкретний соціально-філософський, а з іншого – тривалу історію і здебільшого дискусійний характер. І те й інше є необхідним урахувати в роботі, даючи аналіз основних категорій філософської думки, котрі містить опрацьований текст або вчення. Слід розкривати різницю смислів понять, що утворюється історично та розуміти її. Наприклад, у Платона суспільство і держава є тотожними поняттями. Аристотель вперше їх розрізняє, пропагуючи політію – помірну цензову демократію, що склалася в Афінах за правління Перікла. Та й демократія в античному розумінні, коли йдеться про можливість вільної людини (не раба; рабами греки не були після відміни боргового рабства реформою Солона) оприлюднити власну позицію, – та демократія у новоевропейському і тим більше сучасному світі, пов'язана з ліберальною ідеологією та принципом формальної рівності суб'єктів права, – є фактично різними реаліями, коли одне й те саме поняття наповнюється не просто різними смислами, а стає іншим в абсолютному смислі, за значенням.

У контрольній роботі три питання. Обсяг викладу кожного питання – від 7 до 10 сторінок формату А4 (кегель 14, через півтора інтервали). План роботи складається з основних розділів і підрозділів. Основні розділи – вступ, головна частина і висновки – мають свої функціональні особливості. У вступі необхідно розкрити специфіку питань, актуальність та значущість питань, що розглядаються в роботі. Головна частина містить теоретичні положення і факти, які висвітлюють основний зміст контрольних питань. У висновках узагальнюються положення викладені в основній частині роботи. Таким чином, здобувач вищої освіти отримує можливість для доволі докладної письмової доповіді на задану тему. У цій доповіді

має знайти місце і для розкриття основних понять, насамперед у номінації, яка є характерною для розгляданого вчення; для історичного контексту, і, звісно, коментарів, у якості висновків, що є й найбільш доцільним. Рекомендується перед опрацюванням спеціальної літератури – книг, статей, першоджерел – вивчити відповідні розділи підручників і посібників з філософії. Вони наводяться у бібліографічному списку після переліку контрольних питань. Контрольні роботи мають робитися в електронному вигляді та надсилатися в ГУГЛ КЛАС.

Критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти при виконанні контрольних робіт:

50-60 балів – здобувач ґрунтовно та у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, глибоко та всебічно розкрив зміст трьох теоретичних питань;

30-40 балів – здобувач достатньо повно володіє навчальним матеріалом, в основному розкрито зміст трьох теоретичних питань. При наданні відповіді на питання не вистачає достатньої глибини та аргументації, при цьому є несуттєві неточності та незначні помилки;

10-20 балів – здобувач не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Недостатньо розкрито зміст теоретичних питань, допущено логічні помилки;

0-10 балів – здобувач не володіє або слабо володіє навчальним матеріалом, не розкрито або майже не розкрито розуміння теоретичних питань.

Критерії вибору варіанта виконання контрольної роботи з врахуванням вимог академічної доброчесності, прозорості та доступності.

1. Вибір теми контрольної роботи здійснюється автоматично за номером у списку групи. Здобувач вищої освіти не обирає варіант контрольної роботи самостійно. Здобувач вищої освіти виконує варіант, номер якого відповідає його порядковому номеру в офіційному списку групи на початок навчального року. У випадку, якщо здобувач вищої освіти припиняє навчання в групі, номери варіантів інших здобувачів вищої освіти не змінюються, кожен виконує свій першопочатковий

варіант. Тоді варіант, того здобувача хто вибув – не отримує ніхто. У випадку, якщо до групи в середині навчального року додаються нові здобувачі вищої освіти – вони отримують номери варіантів після переліку першопочаткового списку групи у порядку часу додавання здобувачів до списків групи. Наприклад: в групі 25 осіб: перший здобувач за списком отримує 1 варіант, останній здобувач в групі – 25 варіант. Якщо в групу додаються нові здобувачі то вони отримують варіанти 26, 27, 28 і так далі в залежності від часу додавання до списків групи. Зміна варіанта або індивідуальний вибір варіанта не допускається.

2. Правила отримання та розподілу варіантів контрольних робіт прописані у методичних вказівках, вони оголошуються на останньому семінарському занятті з навчальної дисципліни. Варіанти контрольних робіт та методичні вказівки до їх виконання надаються одразу після проведення лекційних та семінарських занять з навчальної дисципліни «Філософія». Усі варіанти контрольних робіт є однаковими за структурою, обсягом і рівнем складності, створені з метою щоб жоден здобувач вищої освіти не отримав переваги або утиску.

3. Правила визначення варіантів контрольних робіт доступні всім здобувачам вищої освіти у відкритому форматі на платформі спеціально створеного ГУГЛ – КЛАСУ та методичних рекомендаціях з написання контрольних робіт наданих усім здобувачам вищої освіти. Дані критерії унеможливають дублювання контрольних робіт здобувачів вищої освіти, несанкціоновану заміну варіантів контрольних робіт, узгоджений вибір варіантів контрольних робіт між здобувачами вищої освіти та відповідають принципам академічної доброчесності, прозорості та загальної доступності.

Зразок контрольної роботи.

План.

1. Вступ.
2. Проаналізуйте рух як філософську категорію/
3. Визначте сутність закону несуперечності.
4. Проаналізуйте основні філософські підходи до визначення свободи.
5. Висновки.
6. Література.

ПРИКЛАД

Титульний аркуш

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

Навчально-науковий інститут пожежної та техногенної безпеки

Кафедра соціальних і гуманітарних дисциплін

КОНТРОЛЬНА РОБОТА З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ФІЛОСОФІЯ»

Виконав:

Здобувач вищої освіти
групи ЗХТ – 23

Іваненко І.К.

Перевірив:

д.іст.н., професор
кафедри СГД

Харламов М.І.

Черкаси - 2025

1. Теми контрольних робіт з дисципліни «Філософія»

Варіант № 1

1. Обґрунтуйте специфіку предмета філософії та охарактеризуйте її взаємовідносини з іншими дисциплінами.
2. Проаналізуйте поняття матеріального та ідеального.
3. Визначте підходи до сутності людини в античній філософії.

Варіант № 2

1. Охарактеризуйте зміст категорії світогляду.
2. Розкрийте проблему об'єктивної і суб'єктивної реальності.
3. Визначте специфіку проблеми людини в історії філософії.

Варіант № 3

1. Визначте специфіку міфологічного світогляду.
2. Розкрийте проблему походження свідомості, її соціальну природу.
3. Обґрунтуйте головні риси християнської концепції людини.

Варіант № 4

1. Покажіть особливості релігійного світогляду.
2. Розкрийте проблему свідомості як діяльності.
3. Дайте характеристику розуміння людини в філософії Відродження.

Варіант № 5

1. Обґрунтуйте специфіку філософського світогляду.
2. Розкрийте комунікативний аспект свідомості.
3. Охарактеризуйте головні риси філософської антропології К.Маркса.

Варіант № 6

1. Визначте зміст основних рівнів світогляду (світовідчуття, світосприйняття, світорозуміння).
2. Розкрийте співвідношення свідомості і самосвідомості.
3. Дайте характеристику проблеми антропосоціогенезу.

Варіант № 7

1. Розкрийте основні функції філософії.
2. Визначте сутність мислення і його об'єктивні засади.
3. Охарактеризуйте розуміння людини в філософських концепціях Нового часу.

Варіант № 8

1. Дайте характеристику головних філософських методів.
2. Розкрийте допонятійні форми відображення: відчуття, сприйняття, уявлення.
3. Проаналізуйте специфіку екзистенціально-філософської інтерпретації людини (Ж.-П. Сартр, А. Камю).

Варіант № 9

1. Визначте, у чому полягає основне питання філософії.
2. Розкрийте природу і зміст поняття як логічної форми мислення.
3. Поясніть роль біологічного і соціального як чинників людськості.

Варіант № 10

1. Визначте сутність понять «філософський напрям», «філософська течія», «філософська школа».
2. Покажіть функцію мови в мисленнєвому процесі.
3. Розкрийте сутність людини як самодіяльності.

Варіант № 11

1. Розкрийте зміст онтології як розділу філософського знання.
2. Охарактеризуйте головні різновиди мов.
3. Визначте особливості діяльності і творчості.

Варіант № 12

1. Розкрийте сутність філософської категорії «світ».
2. Визначте зміст і види судження як логічної форми мислення.
3. Охарактеризуйте проблему сенсу життя людини.

Варіант № 13

1. Проаналізуйте, в чому полягає філософська проблема буття.
2. Схарактеризуйте умовивід як логічну форму мислення.
3. Визначте проблему життя і смерті в духовному досвіді людства.

Варіант № 14

1. Розкрийте зміст філософської категорії матерії.
2. Проаналізуйте сутність закону тотожності.
3. Визначте філософську категорію «цінність», її передумови та форми.

Варіант № 15

1. Проаналізуйте рух як філософську категорію.
2. Визначте сутність закону несуперечності.
3. Проаналізуйте основні філософські підходи до визначення свободи.

Варіант № 16

1. Проаналізуйте категорію простору та її історико-філософські трактування.
2. Визначте сутність закону виключеного третього.
3. Розкрийте значення свободи як усвідомленої необхідності.

Варіант № 17

1. Проаналізуйте категорію часу та її історико-філософські трактування.
2. Визначте сутність закону достатньої підстави.
3. Проаналізуйте проблему свободи волі.

Варіант № 18

1. Визначте загальнофілософський зміст теорії відносності А. Ейнштейна.
2. Схарактеризуйте сутність пізнання.
3. Визначте особливості розуміння суспільства в соціальній філософії.

Варіант № 19

1. Поясніть, у чому полягає філософська проблема розвитку.
2. Визначте зміст і структуру знання.
3. Схарактеризуйте природу соціального відношення.

Варіант № 20

1. Дайте характеристику діалектики як філософського учення про розвиток.
2. Порівняйте підходи агностицизму і скептицизму в теорії пізнання.
3. Дайте характеристику людських спільнот, визначте їх різновиди.

Варіант № 21

1. Охарактеризуйте філософські категорії прогресу та регресу.
2. Визначте, у чому полягає філософська проблема істини.
3. Проаналізуйте категорії «суспільне виробництво» і «суспільно-економічна формація».

Варіант № 22

1. Розкрийте сутність ідеалістичної діалектики Г. Гегеля.

2. Охарактеризуйте суб'єкта й об'єкт пізнання.
3. Визначте основні риси особистості.

Варіант № 23

1. Розкрийте основні принципи діалектичного матеріалізму К. Маркса та Ф. Енгельса.
2. Обґрунтуйте співвідношення істини та заблудження в пізнанні.
3. Розкрийте співвідношення понять «індивід», «індивідуальність», «особистість».

Варіант № 24

1. Охарактеризуйте сутність і значення закону переходу кількісних змін в якісні..
2. Опишіть основні наукові методи пізнання.
3. Визначте зміст соціалізації особистості.

Варіант № 25

1. Проаналізуйте сутність і значення закону єдності та боротьби протилежностей.
2. Визначте поняття емпіричного й теоретичного знання.
3. Вкажіть зміст інтеріоризації особистості.

Варіант № 26

1. Проаналізуйте сутність і значення закону заперечення заперечення.
2. Визначте природу і зміст наукової абстракції.
3. Розкрийте сутність і наведіть приклади класифікацій типів особистості.

Варіант № 27

1. Дайте характеристику основних принципів діалектики.
2. Охарактеризуйте критерії істинності знання.
3. Визначте головні чинники становлення особистості.

Варіант № 28

1. Визначте головні категорії діалектики.
2. Охарактеризуйте науку як систему знання.
3. Поясніть, що таке суспільний прогрес і визначте типи прогресу.

Варіант № 29

1. Проаналізуйте проблему матеріальної єдності світу.
2. Охарактеризуйте основні форми пізнання.

3. Розкрийте зміст історичного процесу та поясніть різницю в підходах до його визначення.

Варіант № 30

1. Визначте головні філософські концепції розвитку.
2. Охарактеризуйте етапи наукового пізнання.
3. Розкрийте співвідношення свободи особистості та відповідальності.

Варіант № 31

1. Охарактеризуйте сутність і значення закону переходу кількісних змін в якісні.
2. Опишіть основні наукові методи пізнання.
3. Визначте загальнофілософський зміст теорії відносності А. Ейнштейна.

Варіант № 32

1. Дайте характеристику діалектики як філософського учення про розвиток.
2. Порівняйте підходи агностицизму і скептицизму в теорії пізнання.
3. Визначте головні чинники становлення особистості.

Варіант № 33

1. Визначте основні риси особистості.
2. Поясніть природу релігійності і специфіку ранніх форм вірування.
3. Охарактеризуйте сутність і значення закону переходу кількісних змін в якісні.

Варіант № 34

1. Охарактеризуйте зміст категорії світогляду.
2. Розкрийте проблему об'єктивної і суб'єктивної реальності.
3. Покажіть особливості релігійного світогляду.

Варіант № 35

1. Розкрийте основні функції філософії.
2. Визначте сутність мислення і його об'єктивні засади.
3. Дайте характеристику головних філософських методів.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні законодавчі та нормативно-правові акти

1. Освітньо-професійна програма «Пожежна безпека» підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю К8 «Пожежна безпека» галузі знань К «Безпека та оборона».
2. Освітньо-професійна програма «Цивільний захист» підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю К10 «Цивільна безпека» галузі знань К «Безпека та оборона».
3. Конституція України. Київ: Преса України, 1997. 54с.
4. Закон «Про вищу освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
5. Кодекс цивільного захисту України (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text>
6. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text
7. Закон України «Про свободу совісті та релігійні організації» від 23.04.1991 № 987-XII. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/987-12#Text>
8. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16.12.1966. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text

Базова література

1. Ємельяненко Г.Д., Абизова Л.В., Мозговий Л.І., Дубініна В.О. Філософія освіти і науки: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів, аспірантів та викладачів філософських дисциплін. – Слов'янськ, 2019. – 365 с.
2. Назарук М. Філософія довкілля та природокористування. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2019. 302 с.
3. Салій А.В., Зінченко Н.О., Біланов О.С. Історія філософії. Друге видання (доповнене): навчальний посібник / Анатолій Салій, Наталія Зінченко, Олег Біланов. – Полтава: Дивосвіт, 2018. – 192 с.

4. Філософія: підручник для здобувачів вищої освіти /авт. кол.; за ред. О.В. Рябініної, Л.І. Юрченко. Харків: НУЦЗ України. Видавництво Іванченка І.С., 2021. 286с.
<http://reposits.nuzsu.edu.ua/bitstream/PDF>
5. Філософія: навч. посіб / Ю.М. Вільчинський, Л.В. Северин-Мрачковська, О.Б. Гавєвська та ін. Київ: КНЕУ, 2019. 368 с.
6. Філософія: підруч. для студентів вищ. навч. закл. / Л. В. Губерський [та ін.]. Харків: Фоліо, 2018. 624 с.
7. Шепетяк О., Шепетяк О. Філософія: Підручник. Львів: Місіонер, 2020. 784с.
8. Ющенко Ю.П. Основи філософських знань. Навчальний посібник. – Полтава: Дивосвіт, 2020, - 252 с

Допоміжна література

1. Антологія сучасної аналітичної філософії, або жук залишає коробку / за наук. ред. А. С. Синиці ; пер.: І. В. Грабовський, У. І. Луц, А. С. Львів.: Літопис, 2014. 374 с.
2. Гаврилюк Т.В. Матеріальне становище населення у воєнний час. Габітус. 2022. Вип. 40. С. 35 – 39.
3. Гаврилюк Т.В. Рецепції ідей авраамістичних релігій у сучасних процесах. Безпека, релігія, церква в сучасному суспільстві. Монографія. Вінниця 2021. Видавництво ФОП Кушнір Ю.В. 2021.
4. Гринів О. Історія української філософії. Львів : Тріада плюс, 2015. 364 с.
5. Дахній А. Й. Мартін Гайдеггер та екзистенційна філософія. Львів: Видавництво ЛНУ ім. І. Франка, 2018. 251 с.
6. Історія європейської цивілізації. Рим / під ред. Умберто Еко ; пер. з італ.: Л. Ципоренко, Г. Рудницької. Харків: Фоліо, 2014. 1104 с.
7. Іщенко М. Патріот України у системі цінностей філософії гуманізму і демократії. Черкаси: ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2021. 188 с.
8. Литвинов В. Станіслав Оріховський: історико-філософський портрет. К.: Академперіодика, 2014. 352 с.

9. Синиця А. Сучасна аналітична філософія: від прагматики мови до концептуалізації свідомості. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2017. 448 с.
10. Філософія: підручник / В.С. Бліхар, М.М. Цимбалюк, Н.В. Гайворонюк, В.В. Левкулич, Б.Б. Шандра, В.Ю. Свищо. Вид. 2-ге, перероб. та доп. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2021. 440 с.
11. Фукуяма Ф. Ідентичність. Потреба в гідності й політика скривдженості. Київ: Наш формат, 2020. 192 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.filosof.com.ua/> Офіційний сайт Інституту філософії ім. Г.С. Сковороди Національної академії наук України – провідної установи з розвитку філософської науки в Україні
2. <http://www.sr.org.ua> Міжнародний журнал «ScienceRise»
3. <http://www.gileya.org/> Збірник наукових праць «Гілея: науковий вісник». Фахове видання з філософських, політичних та історичних наук
4. <http://www.philsci.univ.kiev.ua/> Електронна бібліотека кафедри філософії та методології науки філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка
5. <https://iep.utm.edu/> Інтернет-енциклопедія філософських наук (англ.)
6. <http://ua.wikipedia.org/> Вікіпедія українською
7. <https://www.jstor.org/> Популярний електронний архів JSTOR включає в себе архіви провідних світових журналів з соціології, політології, права, освіти, статистики, історії, екології, філософії, економіки та ін. (англ.)